

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ข้อสอบกลางภาค ประจำปีการศึกษา 1/2552

ChE 103 Material and Energy Balances

ภาควิชาวิศวกรรมเคมี ปีที่ 2, ภาควิชาเคมี ปี 2

สอบวันอังคารที่ 28 กรกฎาคม 2552

เวลา 13.00-16.00 น.

- คำสั่ง
1. อนุญาตให้นำเอกสารเข้าห้องสอบได้
  - 2.ให้นำเครื่องคำนวณตามกฎของมหาวิทยาลัยเข้าห้องสอบได้
  3. ให้ทำในข้อสอบ หากกระดาษไม่พอให้ทำด้านหลัง
  4. ข้อสอบมีทั้งหมด 7 ข้อ (100 คะแนน) ให้ทำทุกข้อ (มีทั้งหมด 11 หน้า รวมหน้านี้)
  5. ข้อสอบไม่มีการแก้ไข หากนักศึกษามีข้อสงสัย ให้พิจารณาสมมุติตามความเหมาะสม
- พร้อมเขียนอธิบาย

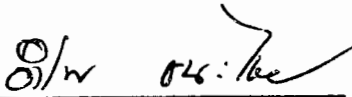
เมื่อนักศึกษาทำข้อสอบเสร็จ ต้องยกมือออกจากรวมการคุมสอบ

เพื่อขออนุญาตออกนอกห้องสอบ

ห้ามนักศึกษานำข้อสอบและกระดาษคำตอบออกนอกห้องสอบ

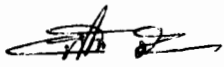
นักศึกษาซึ่งทุจริตในการสอบ อาจถูกพิจารณาโทษสูงสุดให้พ้นสภาพการเป็นนักศึกษา

ชื่อ-สกุล _____ รหัส _____

(ผศ.ดร. อ่ำไพ ชนะไชย)

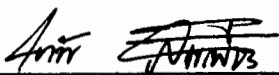
ผู้ออกข้อสอบ

(ผศ.ดร. อัสวิน มีชัย)

ผู้ออกข้อสอบ

ข้อสอบนี้ได้ผ่านการประเมินจากภาควิชาวิศวกรรมเคมีแล้ว

(รศ.ดร. อนวัช สังข์เพชร)

หัวหน้าภาควิชาวิศวกรรมเคมี

ชื่อ-สกุล _____ รหัส _____

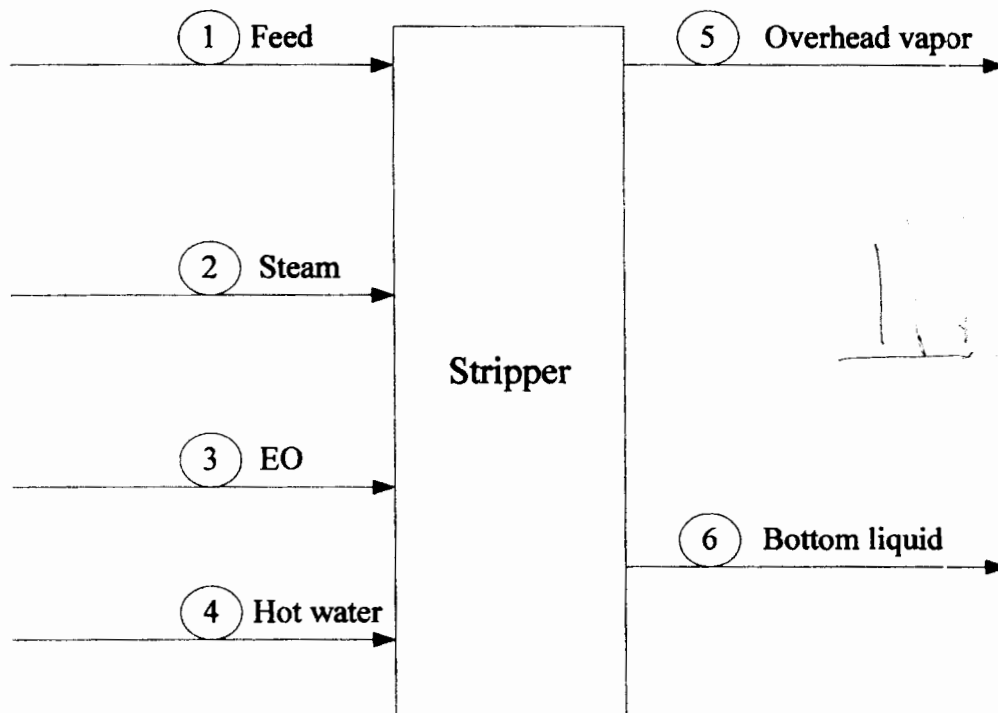
1. ค่าคงที่ของก๊าซ (gas constant, R) = $8.3143 \text{ kPa} \cdot \text{m}^3 \text{ kmol}^{-1} \text{ K}^{-1}$ จงแสดงวิธีการแปลงหน่วยให้เห็นว่า $R = 0.7302 \text{ atm} \cdot \text{ft}^3 \text{ lb-mol}^{-1} \text{ }^\circ\text{R}^{-1}$ (4 คะแนน)

2. ถังทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 1 ft ยาว 2 ft สูง 10 ft ปลายเปิด ภายในบรรจุน้ำไว้เต็ม (น้ำสูง 10 ft) ถ้าความดันบรรยากาศ = 1 atm จงหาความดันที่ก้นถังในหน่วย atm (4 คะแนน)

๒๕๖๑

3. กระบวนการแยก CO_2 ออกจาก ethylene oxide (EO, $\text{C}_2\text{H}_4\text{O}$)

สารป้อนประกอบด้วย EO, CO_2 และ H_2O ถูกป้อนเข้าหอ stripper เพื่อแยก CO_2 ดังแสดงในรูปที่ 1 ในการทำสมดุลมวลสารได้ทำการเก็บข้อมูลอัตราการไหลและความเข้มข้นขององค์ประกอบในสายต่างๆ ได้ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 1

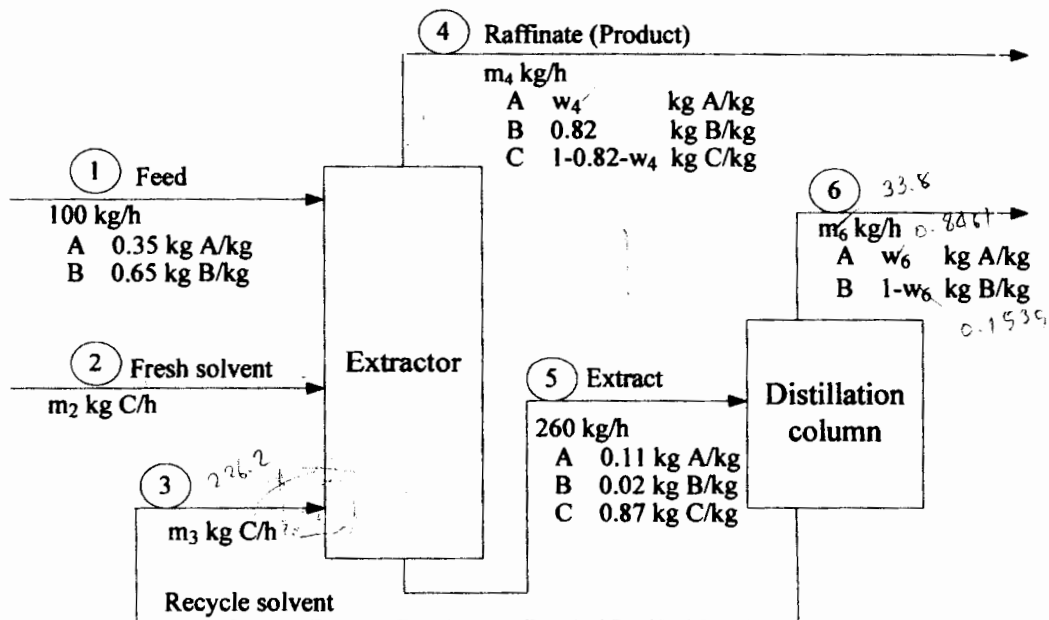
รูปที่ 1 แผนภูมิกระบวนการแยก CO_2 ออกจาก ethylene oxideตารางที่ 1 ข้อมูลของกระบวนการแยก CO_2 ออกจาก ethylene oxide

สาย	ข้อมูล
1. สารป้อน (Feed)	อัตราการไหลรวม 44000 kg/h องค์ประกอบ EO 8.5%, CO_2 0.2% และ H_2O 91.3 % by mass
2. ไอน้ำ (Steam)	องค์ประกอบ EO 0.2%, และไอน้ำ (H_2O) 99.8 % by mass
3. EO	อัตราการไหล 800 kg/h (เป็น EO บริสุทธิ์)
4. น้ำร้อน (Hot water)	อัตราการไหล 2500 kg/h (เป็นน้ำบริสุทธิ์)
5. Overhead vapor	ไม่มีน้ำปนในสาย Overhead vapor ($\text{H}_2\text{O} = 0\%$)
6. Bottom liquid	อัตราการไหลรวม 2500 kmol/h องค์ประกอบ EO 4 % และ H_2O 96 % by mole ไม่มี CO_2 เจือปน

- 3.1 จงหาอัตราการไหลรวมเชิงมวล (kg/h) และเปอร์เซ็นต์ความเข้มข้นเชิงมวล (% by mass) ของแต่ละองค์ประกอบของสาย 6 Bottom liquid (4 คะแนน)
- 3.2 จงเติมข้อมูลต่างๆ ในแผนภูมิรูปที่ 1 ให้สมบูรณ์สำหรับการทำสมดุลมวลสาร (9 คะแนน)
- 3.3 จงวิเคราะห์ระดับความอิสระ (Degree of freedom) (3 คะแนน)
- 3.4 จงหาอัตราการไหลรวมเชิงมวล (kg/h) และเปอร์เซ็นต์ความเข้มข้นเชิงมวล (% by mass) ของแต่ละองค์ประกอบของสาย 5 Overhead vapor (9 คะแนน)

4. กระบวนการสกัดแยกของเหลว A และ B โดยใช้ตัวทำละลาย C แสดงดังรูปที่ 2

สารป้อน (ของผสม A และ B), ตัวทำละลายใหม่ (Fresh solvent) และตัวทำละลายป้อนกลับ (Recycle solvent) ถูกป้อนเข้า Extractor ซึ่งสารละลายจะถูกแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 Raffinate เป็นผลิตภัณฑ์ (สาย 4) และส่วนที่ 2 Extract (สาย 5) ซึ่งจะถูกล้างเพื่อกลับแยกตัวทำละลายกลับไปใช้ใหม่ โดยที่สายตัวทำละลายป้อนกลับ (สาย 3) มีเฉพาะตัวทำละลาย C เท่านั้น ส่วนสาย 6 ไม่มีตัวทำละลาย C ปนอยู่เลย และตัวทำละลายใหม่ (สาย 2) เป็นตัวทำละลาย C บริสุทธิ์

รูปที่ 2 กระบวนการสกัดแยกของเหลว A และ B

4.1 จงกำหนดระบบและคำนวณระดับความอิสระ (Degree of freedom) ของแต่ละระบบ

(5 คะแนน)

4.2 จงคำนวณ m_2 , m_3 , m_4 , w_4 , m_6 และ w_6

(12 คะแนน)

5. Acetylene (C_2H_2) เกิดปฏิกิริยาไฮโดรจิเนชันเป็น ethane (C_2H_6) ถ้าสารป้อนประกอบด้วย $1.50 \text{ mol } H_2/\text{mol } C_2H_2$
- 5.1 คำนวณ stoichiometric reactant ratio ($\text{mol } H_2 \text{ react}/\text{mol } C_2H_2 \text{ react}$) และ yield ratio ($\text{kmol } C_2H_6 \text{ formed}/\text{kmol } H_2 \text{ react}$) (5 คะแนน)
- 5.2 จงหาสารตั้งต้นจำกัด (limiting reactant) และคำนวณเปอร์เซ็นต์มากเกินไป (% excess) ของสารตั้งต้นอีกตัวหนึ่ง (5 คะแนน)
- 5.3 คำนวณอัตราการไหลเชิงมวลของก๊าซไฮโดรเจน (kg/s) ในการผลิต ethane $4 \times 10^6 \text{ tons/year}$ โดยสมมติว่าปฏิกิริยาเกิดสมบูรณ์ (สารตั้งต้นจำกัดทำปฏิกิริยาหมด) และกระบวนการมีการดำเนินการ 24 h/day และ 300 days/year (10 คะแนน)

6. methanol เกิดปฏิกิริยาเป็น formaldehyde ดังปฏิกิริยาข้างล่าง

ปฏิกิริยามีการเปลี่ยนแปลง (conversion) 60.0% ซึ่งสายผลิตภัณฑ์ถูกแยกออกเป็นสองส่วน เพื่อแยก methanol ที่เหลือจากปฏิกิริยาออกจาก formaldehyde และ hydrogen อัตราการไหลเชิงมวลของ formaldehyde เท่ากับ 900.0 kg/h

- 6.1 คำนวณอัตราการไหลเชิงโมลของ methanol (kmol/h) ที่ป้อนเข้าถึงปฏิกรณ์ ถ้ากระบวนการไม่มีการป้อนกลับ (recycle) (10 คะแนน)

- 6.2 ถ้า methanol ที่เหลือจากปฏิกิริยาถูกป้อนกลับสู่ถังปฏิกรณ์ และค่าการเปลี่ยนแปลง Single pass conversion ยังมีค่า = 60.0% จงคำนวณอัตราการไหลเชิงโมลของ methanol ใหม่ (Fresh feed rate) ที่ต้องการในหน่วย kmol/h และคำนวณอัตราการไหลเชิงโมล (kmol/h) ของ methanol ที่ไหลเข้าและออกจากปฏิกรณ์ (10 คะแนน)

7. Butane (C_4H_{10}) เกิดปฏิกิริยาเผาไหม้กับอากาศ โดยไม่มี carbon monoxide (CO) เกิดขึ้น ถ้าสารป้อนมีอากาศมากเกินไป (excess air) 20% และ Butane มี conversion 90% จงคำนวณสัดส่วนเชิงโมล (mole fraction) ของไอเสีย (stack gas) แบบ wet basis (10 คะแนน)